

รูปแบบการดำเนินชีวิตและความคิดเห็นที่มีต่อนิตยสารสำหรับผู้หญิง

Lifestyles and Opinion towards Women's Magazines

นางสาวฐปกร ไหมพานิช และ อาจารย์ ดร.โมไนยพล รณเวช

สาขาวิชาการจัดการการสื่อสารองค์กร คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการดำเนินชีวิตกับความคิดเห็นของผู้อ่านที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป ที่ชื่นชอบในการอ่านนิตยสารสำหรับผู้หญิงในเขตกรุงเทพมหานคร โดยใช้วิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ในรูปแบบการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจต่อรูปลักษณะภายนอกของนิตยสารมีความสัมพันธ์กับ รูปแบบการดำเนินชีวิตแบบเน้นวัฒนธรรม และแบบเน้นบันเทิง ส่วนความพึงพอใจต่อเนื้อหาภายในของนิตยสารมีความสัมพันธ์กับรูปแบบการดำเนินชีวิตแบบเน้นวัฒนธรรม แบบเน้นกีฬาและการดูแลสุขภาพ แบบเน้นครอบครัว แบบเน้นบันเทิง และแบบเน้นสังคม

คำสำคัญ: รูปแบบการดำเนินชีวิต, ความพึงพอใจ, ความคาดหวัง, ผู้อ่าน, นิตยสารสำหรับผู้หญิง

Abstract

The research of “lifestyles and opinion towards women's magazines” is a quantitative research in the form of survey research. The sample group were female readers aged 18 years old and over, in Bangkok. The researcher used a questionnaire as a tool for gathering information. The hypothesis testing result of satisfaction towards women's magazines revealed that the satisfaction toward external characteristic has relationship with cultural orientation lifestyle and entertainment orientation lifestyle readers, while the satisfaction toward internal content has relationship with cultural orientation lifestyle, sport and outdoor orientation lifestyle, home and family

orientation lifestyle, entertainment orientation lifestyle, and social orientation lifestyle readers.

Keywords: Lifestyle, Satisfaction, Expectation, Reader, Women's Magazines.

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

รูปแบบของนิตยสารสำหรับผู้หญิงของไทยค่อยๆ พัฒนาเปลี่ยนแปลงรูปแบบและการนำเสนอไปตามยุคสมัยและตามวิวัฒนาการของเทคนิคการพิมพ์ ในช่วงปี 2540 ประเทศไทยได้รับผลกระทบจากภาวะเศรษฐกิจอย่างหนักหน่วง ส่งผลกระทบไปสู่วงการธุรกิจสื่อทุกแขนง หนังสือพิมพ์ นิตยสารหลายเล่มทยอยปิดตัว และภายในปี 2559 มีนิตยสารจำนวนถึง 11 หัว ได้ปิดตัวลงอันเนื่องมาจากความก้าวหน้าของเทคโนโลยีที่อำนวยความสะดวกแก่ผู้บริโภคมากขึ้น

องค์กรผลิตสื่อ นิตยสารหลายๆ องค์กรพยายามพัฒนารูปแบบการนำเสนอไปสู่การทำนิตยสารออนไลน์ (Online Magazine หรือ E-Magazine) ตามกระแสของผู้บริโภค บริษัทและผู้ประกอบการส่วนใหญ่หันมาทำโฆษณาทางออนไลน์ งบประมาณการโฆษณาบนรูปเล่มเริ่มถูกจำกัด และทยอยถูกยกเลิก องค์กรหลาย ๆ แห่งสูญเสียรายได้หลักจึงใช้วิธีปลดพนักงานรวมถึงหาวิธีลดต้นทุนภาระค่าใช้จ่ายอื่น ๆ เพื่อความอยู่รอด แต่ในบางองค์กรที่มีการบริหารจัดการที่ไม่เข้มแข็งพออาจต้องปิดตัวลงเนื่องจากเผชิญกับสภาวะปัญหาขาดทุนและแบกรับค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ไว้ไม่ไหว

ดังนั้น ด้วยสถานการณ์วิกฤติของธุรกิจสื่อสิ่งพิมพ์ดังที่ได้กล่าวมาข้างต้น ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาวิจัยในหัวข้อ “รูปแบบการดำเนินชีวิตและความคิดเห็นที่มีต่อนิตยสารสำหรับผู้หญิง” โดยรวบรวมข้อมูลจากผู้ที่ชื่นชอบในการอ่านนิตยสารสำหรับผู้หญิงของสำนักพิมพ์ต่าง ๆ ทั้งผู้ที่เคยอ่านและไม่เคยอ่านนิตยสารกุลสตรีมาเปรียบเทียบกับเนื้อหาในคอลัมน์ต่าง ๆ ของนิตยสารกุลสตรีที่นำเสนออยู่ในปัจจุบันที่ผ่านการปรับเปลี่ยนรูปลักษณ์และเนื้อหามาแล้วหลายต่อหลายครั้ง ซึ่งที่ผ่านมายังไม่ประสบความสำเร็จมากนัก ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาแนวโน้มความชื่นชอบและความสนใจของผู้อ่านในยุคปัจจุบันที่มีรูปแบบการดำเนินชีวิตที่แตกต่างกัน ไปใช้ในการวางแผนการพัฒนา ปรับปรุงเนื้อหาในคอลัมน์ต่าง ๆ ของนิตยสารผู้หญิงที่เก่าแก่อย่างกุลสตรีที่มีจุดยืนในการนำเสนอเนื้อหาสาระแก่ผู้อ่านที่มีลักษณะเป็นแม่บ้านแม่เรือนหรือมีรูปแบบการดำเนินชีวิตแบบเน้นครอบครัวและวัฒนธรรม และเพื่อให้มั่นใจว่าการตั้งมั่นและยังคงรักษาจุดยืนในความเป็นหญิงไทยในครั้งนี้จะสามารถพานิตยสารกุลสตรีฝ่าวิกฤติสื่อสิ่งพิมพ์ที่กำลังเกิดขึ้นไปได้อย่างราบรื่นหรือถึงเวลาที่นิตยสารกุลสตรีต้องสละจุดยืนที่รักษาไว้มาหลายสิบปีเพื่อความอยู่รอดขององค์กรต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษารูปแบบการดำเนินชีวิตของผู้่านที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป
2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้่านที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการดำเนินชีวิตกับความคิดเห็นของผู้่านที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป

วิธีการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง “รูปแบบการดำเนินชีวิตและความคิดเห็นที่มีต่อนิตยสารสำหรับผู้หญิง” เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ในรูปแบบวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เก็บข้อมูล ณ ช่วงเวลาใดเวลาหนึ่งเพียงครั้งเดียว (Cross sectional study) ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้่านเพศหญิงที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป จำนวน 300 คน ในเขตกรุงเทพมหานครที่ชื่นชอบการ่านนิตยสารสำหรับผู้หญิง การสุ่มตัวอย่างเลือกโดยไม่ใช้ทฤษฎีความน่าจะเป็น (Non-Probability Sampling) เลือกกลุ่มตัวอย่างโดยถือความเหมาะสมและความรวดเร็วในการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบโควตา (Quota Sampling) โดยกำหนดสัดส่วน ดังนี้

1. ผู้ที่เคย่านนิตยสารกุลสตรี จำนวน 200 คน
2. ผู้ที่ไม่เคย่านนิตยสารกุลสตรี จำนวน 100 คน

หลังจากนั้นจึงใช้การเลือกแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) โดยเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่่านนิตยสารสำหรับผู้หญิงในเขตกรุงเทพมหานคร และเพื่อให้ครอบคลุมกับกลุ่มอายุของผู้่านที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จึงกำหนดสถานที่และช่องทางในการเก็บแบบสอบถามทั้งช่องทางออนไลน์ (online) และออฟไลน์ (offline) ดังนี้

ผู้ที่เคย่านนิตยสารกุลสตรี จำนวน 200 คน

-เก็บแบบสอบถามออนไลน์ผ่านช่องทาง Google Survey จำนวน 100 คน

-เก็บแบบสอบถามแบบอาสาสมัคร จำนวน 100 คน ตามสถานที่ดังต่อไปนี้

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ท่าพระจันทร์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กระทรวงยุติธรรม

ผู้ที่ไม่เคย่านนิตยสารกุลสตรี จำนวน 100 คน

-เก็บแบบสอบถามออนไลน์ผ่านช่องทาง Google Survey จำนวน 50 คน

-เก็บแบบสอบถามแบบอสาสมัคร จำนวน 50 คน ตามสถานที่ดังต่อไปนี้

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ท่าพระจันทร์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กระทรวงยุติธรรม

ทั้งนี้ ก่อนเริ่มทำแบบสอบถามผู้วิจัยได้ใช้คำถามคัดกรองในการจำแนกสัดส่วนของอาสาสมัครที่เคยอ่านและไม่เคยอ่านนิตยสารกุลสตรี

แบบสอบถามที่ใช้ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นมาจากกรอบแนวความคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องซึ่งประกอบด้วย 2 ส่วน ได้แก่

1. ส่วนของรูปแบบการดำเนินชีวิต เพื่อจำแนกลักษณะของบุคคลผ่านทางกิจกรรม (Activities) ความสนใจ (Interests) และความคิดเห็น (Opinions) ตามแนวคิดแบบ AIO Statement จากนั้นจึงแบ่งข้อคำถามย่อยตามรูปแบบกิจกรรมต่าง ๆ ตามแนวคิดรูปแบบการดำเนินชีวิตของโบ โรเมอร์ ทั้ง 5 แบบ ๆ ละ 3 ข้อ รวม 15 ข้อ เพื่อให้มั่นใจว่าบุคคลดังกล่าวมีรูปแบบการดำเนินชีวิตแบบกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งอย่างแท้จริงมิได้เป็นเพียงความสนใจเพียงครั้งคราวหรือตามกระแส ดังนี้

ข้อที่ 1-3 เป็นรูปแบบดำเนินชีวิตแบบเน้นวัฒนธรรม

ข้อที่ 4-6 เป็นรูปแบบดำเนินชีวิตแบบเน้นสังคม

ข้อที่ 7-9 เป็นรูปแบบดำเนินชีวิตแบบเน้นบันเทิง

ข้อที่ 10-12 เป็นรูปแบบดำเนินชีวิตแบบเน้นบ้านและครอบครัว

ข้อที่ 13-15 เป็นรูปแบบดำเนินชีวิตแบบเน้นกีฬาและการดูแลสุขภาพ

2. ส่วนของความพึงพอใจ/ความคาดหวัง โดยสำรวจความพึงพอใจจากผู้ที่เคยอ่านนิตยสารกุลสตรี และสำรวจระดับความคาดหวังจากผู้ที่ไม่เคยอ่าน ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามในส่วนนี้โดยแบ่งกลุ่มคำถามเป็น 2 กลุ่ม ซึ่งโครงสร้างของคำถามเป็นโครงสร้างขององค์ประกอบรูปลักษณ์และเนื้อหาที่อยู่ในคอลัมน์ต่าง ๆ ที่นิตยสารกุลสตรีได้ใช้อยู่ในปัจจุบัน แต่ผู้วิจัยมิได้เปิดเผยให้กลุ่มที่ไม่เคยอ่านรับทราบถึงที่มาของโครงสร้างคำถามเหล่านี้ เนื่องจากต้องการทราบความคาดหวังที่แท้จริงเพื่อนำไปพัฒนากลยุทธ์ในการดึงกลุ่มคนดังกล่าวมาเป็นลูกค้าในอนาคต กลุ่มคำถามทั้ง 2 กลุ่ม ได้แก่

2.1 ความพึงพอใจ/ความคาดหวังที่มีต่อรูปลักษณ์ภายนอก ซึ่งประกอบด้วย ขนาด จำนวนหน้า องค์ประกอบของหน้าปก ชนิดกระดาษ และราคา

2.2 ความพึงพอใจ/ความคาดหวังที่มีต่อเนื้อหาภายใน ซึ่งประกอบด้วย คอลัมน์ แฟชั่น/ความงาม คอลัมน์สัมภาษณ์สื่อบุพิเศษ คอลัมน์อาหาร/สุขภาพ คอลัมน์งานฝีมือ คอลัมน์ บันเทิง คอมพิวเตอร์สังคมจิตวิทยา คอลัมน์สารคดีศิลปวัฒนธรรม คอลัมน์ปกิณกะ และคอลัมน์โฆษณา

ในการวิจัยครั้งนี้ ใช้สถิติเชิงพรรณนา และสถิติเชิงอนุมานในการทดสอบความสัมพันธ์ ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตามในสมมติฐานการวิจัยที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 โดยใช้ Pearson Correlation ในการทดสอบสมมติฐาน

ผลการวิจัยและอภิปราย

ผลการวิจัย “รูปแบบการดำเนินชีวิตและความคิดเห็นที่มีต่อนิตยสารสำหรับผู้หญิง” พบดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่างที่เคยอ่านนิตยสารกุลสตรีมีรูปแบบการดำเนินชีวิตแบบเน้นครอบครัว มากที่สุด รองลงมาคือ รูปแบบการดำเนินชีวิตแบบเน้นกีฬาและการดูแลสุขภาพ รูปแบบการดำเนิน ชีวิตแบบเน้นวัฒนธรรม รูปแบบการดำเนินชีวิตแบบเน้นบันเทิง และรูปแบบการดำเนินชีวิตแบบเน้น สังคม ตามลำดับ

1.1 ด้านความพึงพอใจ พบว่า กลุ่มผู้อ่านที่เคยอ่านนิตยสารกุลสตรีที่มีรูปแบบการ ดำเนินชีวิตแบบเน้นวัฒนธรรมมีความพึงพอใจต่อรูปลักษณ์ภายนอกในประเด็น องค์ประกอบบนปก มากที่สุด รองลงมาคือ จำนวนหน้า และขนาด ตามลำดับ ส่วนเนื้อหาภายใน พบว่า ผู้อ่านมีความพึง พอใจต่อคอลัมน์สารคดีมากที่สุด รองลงมาคือ คอลัมน์งานฝีมือ คอลัมน์อาหาร/สุขภาพ คอลัมน์ บันเทิง คอลัมน์แฟชั่น/ความงาม และคอลัมน์สังคมจิตวิทยา ตามลำดับ

1.2 กลุ่มผู้อ่านที่มีรูปแบบการดำเนินชีวิตแบบเน้นสังคม มีความพึงพอใจต่อเนื้อหา ภายใน ในคอลัมน์ปกิณกะมากที่สุด รองลงมาคือ คอลัมน์สังคมจิตวิทยา และคอลัมน์โฆษณา ตามลำดับ

1.3 กลุ่มผู้อ่านที่มีรูปแบบการดำเนินชีวิตแบบเน้นบันเทิง มีความพึงพอใจต่อรูปลักษณ์ ภายนอกในประเด็น ชนิดกระดาษมากที่สุด รองลงมาคือ องค์ประกอบของปก และจำนวนหน้า ตามลำดับ ส่วนเนื้อหาภายใน พบว่า ผู้อ่านมีความพึงพอใจต่อเนื้อหาภายใน ในคอลัมน์แฟชั่น/ความ งามมากที่สุด รองลงมาคือ คอลัมน์อาหาร/สุขภาพ และคอลัมน์บันเทิง ตามลำดับ

1.4 กลุ่มผู้อ่านที่มีรูปแบบการดำเนินชีวิตแบบเน้นครอบครัว มีความพึงพอใจต่อเนื้อหา ภายใน ในคอลัมน์งานฝีมือมากที่สุด รองลงมาคือ คอลัมน์แฟชั่น/ความงาม คอลัมน์สังคมจิตวิทยา และคอลัมน์อาหาร/สุขภาพ ตามลำดับ

1.5 กลุ่มผู้อ่านที่มีรูปแบบการดำเนินชีวิตแบบเน้นกีฬาและการดูแลสุขภาพ มีความพึงพอใจต่อเนื้อหาภายใน ในคอลัมน์แพชั่น/ความงามมากที่สุด รองลงมาคือ คอลัมน์อาหาร/สุขภาพ คอลัมน์สังคมจิตวิทยา คอลัมน์สารคดี และคอลัมน์งานฝีมือ ตามลำดับ

2. กลุ่มตัวอย่างที่ไม่เคยอ่านนิตยสารกุลสตรีที่มีรูปแบบการดำเนินชีวิตแบบเน้นครอบครัวมากที่สุด รองลงมาคือ รูปแบบการดำเนินชีวิตแบบเน้นกีฬาและการดูแลสุขภาพ รูปแบบการดำเนินชีวิตแบบเน้นบันเทิง รูปแบบการดำเนินชีวิตแบบเน้นวัฒนธรรม และรูปแบบการดำเนินชีวิตแบบเน้นสังคม ตามลำดับ

2.1 ด้านความคาดหวัง พบว่า กลุ่มผู้อ่านที่ไม่เคยอ่านนิตยสารกุลสตรีที่มีรูปแบบการดำเนินชีวิตแบบเน้นวัฒนธรรมมีความคาดหวังต่อรูปลักษณ์ภายนอกในประเด็น องค์ประกอบบนปกมากที่สุด รองลงมาคือ ขนาดของนิตยสาร ส่วนเนื้อหาภายใน พบว่า ผู้อ่านมีความคาดหวังต่อคอลัมน์สารคดีมากที่สุด รองลงมาคือ คอลัมน์สังคมจิตวิทยา คอลัมน์งานฝีมือ คอลัมน์สัมภาษณ์ คอลัมน์อาหาร/สุขภาพ คอลัมน์แพชั่น/ความงาม และคอลัมน์โฆษณา ตามลำดับ

2.2 กลุ่มผู้อ่านที่ไม่เคยอ่านนิตยสารกุลสตรีที่มีรูปแบบการดำเนินชีวิตแบบเน้นสังคมมีความคาดหวังต่อรูปลักษณ์ภายนอกในประเด็นขนาด มากที่สุด ส่วนเนื้อหาภายใน พบว่า ผู้อ่านมีความคาดหวังต่อคอลัมน์ปกิณกะมากที่สุด รองลงมาคือ คอลัมน์สารคดี คอลัมน์สังคมจิตวิทยา คอลัมน์งานฝีมือ และคอลัมน์อาหาร/สุขภาพ ตามลำดับ

2.3 กลุ่มผู้อ่านที่ไม่เคยอ่านนิตยสารกุลสตรีที่มีรูปแบบการดำเนินชีวิตแบบเน้นบันเทิงมีความคาดหวังต่อรูปลักษณ์ภายนอกในประเด็นองค์ประกอบบนปกมากที่สุด รองลงมาคือชนิดกระดาษ ส่วนเนื้อหาภายใน พบว่า ผู้อ่านมีความคาดหวังต่อคอลัมน์แพชั่น/ความงามมากที่สุด รองลงมาคือ คอลัมน์บันเทิง และคอลัมน์สัมภาษณ์ ตามลำดับ

2.4 กลุ่มผู้อ่านที่ไม่เคยอ่านนิตยสารกุลสตรีที่มีรูปแบบการดำเนินชีวิตแบบเน้นครอบครัวมีความคาดหวังต่อรูปลักษณ์ภายนอกในประเด็นราคามากที่สุด ส่วนเนื้อหาภายใน พบว่า ผู้อ่านมีความคาดหวังต่อคอลัมน์งานฝีมือมากที่สุด รองลงมาคือ คอลัมน์อาหาร/สุขภาพ และคอลัมน์ปกิณกะ ตามลำดับ

2.5 กลุ่มผู้อ่านที่ไม่เคยอ่านนิตยสารกุลสตรีที่มีรูปแบบการดำเนินชีวิตแบบเน้นกีฬาและการดูแลสุขภาพมีความคาดหวังต่อรูปลักษณ์ภายนอกในประเด็นชนิดกระดาษมากที่สุด รองลงมาคือราคา ส่วนเนื้อหาภายใน พบว่า ผู้อ่านมีความคาดหวังต่อคอลัมน์อาหาร/สุขภาพมากที่สุด รองลงมาคือ คอลัมน์สังคมจิตวิทยา คอลัมน์งานฝีมือ และคอลัมน์ปกิณกะ ตามลำดับ

ในส่วนของการอภิปรายผลการศึกษาค้นพบสิ่งที่น่าสนใจคือ กลุ่มตัวอย่างที่เคยอ่านและไม่เคยอ่านนิตยสารกุลสตรีที่มีรูปแบบการดำเนินชีวิตที่คล้ายคลึงกัน โดยกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ทั้งสองกลุ่มมี

รูปแบบการดำเนินชีวิตแบบเน้นครอบครัว อีกทั้งยังมีความพึงพอใจและความคาดหวังต่อนิตยสารในประเด็นต่าง ๆ ที่ค่อนข้างจะคล้ายกัน อาจเป็นเพราะวัฒนธรรมของคนไทยที่ถูกหล่อหลอมให้ครอบครัวเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุด ดังนั้นกิจกรรม ความสนใจ และความชื่นชอบส่วนใหญ่ของผู้่านจึงไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดในเรื่องรูปแบบการดำเนินชีวิตของ Del Hawkins (1988) ว่า ปัจจัยภายนอกมีอิทธิพลต่อรูปแบบการดำเนินชีวิต และเป็นไปตามแนวคิดของ Bo Reimer (1995) ที่กล่าวไว้ว่า ผู้ที่มีรูปแบบการดำเนินชีวิตที่คล้ายกันจะมีทัศนคติและความชื่นชอบที่คล้ายกันหรือเหมือนกัน

จากผลการศึกษาดังกล่าว ผู้วิจัยได้แบ่งผลการอภิปรายออกเป็น 2 กลุ่ม เนื่องจากจุดมุ่งหมายของนิตยสารกุลสตรี คือ ต้องการรักษารฐานลูกค้ำเก่าให้แข็งแรง และต้องการทราบถึงความชื่นชอบและความสนใจของผู้ที่ไม่เคยอ่านนิตยสารกุลสตรีเลยเพื่อที่จะสามารถวางแผนการตลาดเพื่อดึงผู้อ่านกลุ่มดังกล่าวให้หันมาสนใจนิตยสารกุลสตรีในอนาคต ดังนั้น ผู้วิจัยได้แบ่งผลการอภิปรายออกเป็นดังนี้

กลุ่มตัวอย่างที่เคยอ่านนิตยสารกุลสตรี

จากการวิจัยชี้ให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างที่เคยอ่านนิตยสารกุลสตรีที่มีรูปแบบการดำเนินชีวิตแบบเน้นวัฒนธรรมมีความพึงพอใจในรูปลักษณ์ภายนอกและเนื้อหาภายในของนิตยสารมากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีรูปแบบการดำเนินชีวิตแบบเน้นครอบครัวอย่างเห็นได้ชัด ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

ด้านรูปลักษณ์ภายนอก พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีรูปแบบการดำเนินชีวิตแบบเน้นวัฒนธรรม มีความพึงพอใจในประเด็น เล่มใหญ่ถือง่าย จำนวนหน้าแบบบาง ภาพบุคคลที่มีชื่อเสียงบนปก ข้อความบนปกเข้าใจง่าย และสีสันบนปกที่ดึงดูด ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างที่มีรูปแบบการดำเนินชีวิตแบบเน้นครอบครัวไม่ชอบนิตยสารที่มีเล่มขนาดใหญ่และมีรูปเล่มแบบบาง อาจเป็นเพราะผู้ที่มีรูปแบบการดำเนินชีวิตแบบเน้นครอบครัวเป็นบุคคลที่ต้องดูแลความเรียบร้อยให้กับสมาชิกในครอบครัวจึงเป็นผู้ที่ทำงานไม่อยู่กับที่ ดังนั้นการพกพานิตยสารเล่มใหญ่อาจสร้างความลำบากให้กับบุคคลกลุ่มนี้ แต่อย่างไรก็ตามผู้อ่านยังต้องการเนื้อหาสาระจากนิตยสารมากพอที่จะสามารถนำกลับมาอ่านได้หลายครั้ง เช่น แม่บ้านในยุคปัจจุบันมีหน้าที่ในการรับส่งลูกไปเรียนพิเศษในวันหยุดหรือหลักเลิกเรียน ซึ่งนิตยสารที่มีขนาดกะทัดรัดก็จะสร้างความสะดวกสบายในการพกพาใส่กระเป๋าไปในสถานที่ต่าง ๆ อีกทั้งจำนวนหน้าของนิตยสารที่มากพอที่จะอ่านเพื่อฆ่าเวลาระหว่างรอนั้นก็จะสร้างความพึงพอใจให้แก่คนกลุ่มนี้ยิ่งขึ้น

ด้านเนื้อหาภายใน พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีรูปแบบการดำเนินชีวิตแบบเน้นวัฒนธรรมมีความพึงพอใจต่อเนื้อหาภายในของนิตยสารในคอลัมน์อาหาร/สุขภาพ คอลัมน์งานฝีมือ คอลัมน์สังคม

จิตวิทยา และคอลัมน์สารคดี ในทุกประเด็น ส่วนคอลัมน์แฟชั่น/ความงาม คอลัมน์นวนิยาย คอลัมน์สัมภาษณ์ คอลัมน์บันเทิง และคอลัมน์โฆษณา กลุ่มตัวอย่างดังกล่าวมีความพึงพอใจในบางประเด็นเท่านั้น ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีรูปแบบการดำเนินชีวิตแบบเน้นครอบครัวมีความพึงพอใจในประเด็นจากคอลัมน์ต่าง ๆ ได้แก่ เคล็ดลับการดูแลผิวจากสมุนไพร อาหารคลีน/ชีวจิต สอนงานฝีมือเย็บปักถักร้อย นักเขียนมีชื่อเสียง แนะนำการวางแผนในชีวิตและการอยู่ในสังคมอย่างสงบสุข และข่าวประชาสัมพันธ์ขององค์กรต่าง ๆ ซึ่งจากประเด็นดังกล่าวข้างต้นทำให้เห็นว่าเนื้อหาที่กลุ่มผู้ที่มีรูปแบบการดำเนินชีวิตแบบเน้นครอบครัวพึงพอใจนั้นจะเน้นไปทางเรียบง่าย ปลอดภัย และประหยัดค่าใช้จ่าย

กลุ่มตัวอย่างที่ไม่เคยอ่านนิตยสารกุลสตรี

ด้านรูปลักษณ์ภายนอก พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีรูปแบบการดำเนินชีวิตแบบเน้นวัฒนธรรมมีความคาดหวังในประเด็นขนาดใหญ่ถึงง่าย ภาพบุคคลที่มีชื่อเสียงบนปก ข้อความบนปกเข้าใจง่าย และสีสันทนปกดึงดูด ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างที่มีรูปแบบการดำเนินชีวิตแบบเน้นครอบครัวมีความคาดหวังในเรื่องราคาไม่เกิน 70 บาท เท่านั้น

ด้านเนื้อหาภายใน พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีรูปแบบการดำเนินชีวิตแบบเน้นวัฒนธรรมมีความคาดหวังต่อคอลัมน์สัมภาษณ์ คอลัมน์งานฝีมือ คอลัมน์สังคมจิตวิทยา และคอลัมน์สารคดี ในทุกประเด็น ส่วนคอลัมน์อาหาร/สุขภาพ คอลัมน์แฟชั่น/ความงาม และคอลัมน์โฆษณา มีความคาดหวังเพียงบางประเด็นเท่านั้น ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีรูปแบบการดำเนินชีวิตแบบเน้นครอบครัวมีความคาดหวังในคอลัมน์งานฝีมือ ในทุกประเด็น และคอลัมน์อาหาร/สุขภาพ ในประเด็นอาหารสไตล์ไทย อาหารฟิวชันสมัยใหม่ และอาหารคลีน/ชีวจิต ส่วนคอลัมน์โฆษณา และคอลัมน์ปกิณกะ กลุ่มตัวอย่างมีความคาดหวังในบางประเด็นเท่านั้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สนติกาญจน์ กลิ่นสุวรรณ (2556) เรื่อง พฤติกรรมการเปิดรับ ความคาดหวัง และความพึงพอใจของผู้่านนิตยสารสกุลไทย ในเขตกรุงเทพมหานคร ที่พบว่า ผู้อ่านมีความคาดหวังในด้านการต่อยอดและเสริมสร้างเอกลักษณ์ทางปัจเจกบุคคลมากที่สุด โดยมีความคาดหวังในประเด็นของการต่อยอดและเสริมสร้างเอกลักษณ์ของตนเองในด้านรักษาคุณค่าความเป็นไทยมากที่สุด ส่วนประเด็นในการให้ความบันเทิงเป็นความคาดหวังจากกลุ่มผู้อ่านน้อยที่สุด อาจเป็นเพราะฐานลูกค้าของนิตยสารทั้งสองหัวนี้เป็นกลุ่มคนที่มีลักษณะของรูปแบบการดำเนินชีวิต อายุ และทัศนคติที่คล้ายคลึงกัน จึงทำให้มีความสนใจและคาดหวังต่อข้อมูลที่ให้ความรู้และเป็นประโยชน์มากกว่าการแสวงหาความบันเทิง ซึ่งจะแตกต่างจากงานวิจัยของ วิภาวี สดสี (2552) เรื่อง โครงการผลิตนิตยสารรายเดือนสำหรับสตรีประเภทแจกฟรี “Naree” ที่มีการสำรวจผู้อ่านเพศหญิงที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป และกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ของนิตยสาร

แจกฟรี Naree มีอายุน้อยกว่ากลุ่มตัวอย่างของนิตยสารกุลสตรีและนิตยสารสกุลไทย เป็นผลทำให้ผู้อ่านมีความคาดหวังต่อคอลัมน์บันเทิงมากกว่าเนื้อหาสาระที่เน้นความรู้

จากผลการวิจัยเกี่ยวกับความคาดหวังของผู้อ่านที่มีต่อนิตยสาร ชี้ให้เห็นว่า ผู้อ่านที่มีอายุน้อยมีความคาดหวังที่จะอ่านนิตยสารแนวบันเทิง ในขณะที่ผู้อ่านที่มีอายุมากกว่ามีความคาดหวังที่จะอ่านนิตยสารเพื่อเสริมสร้างความรู้ ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดของ บรูค (William D. Brooks, 1971, น. 213) ที่กล่าวไว้ว่า โดยทั่วไปแล้วผู้อ่านที่มีอายุน้อยมักมีความคิดเสรีนิยมมากกว่า (More Liberal) ส่วนคนที่อายุมากจะมีความคิดอนุรักษนิยมมากกว่า (More Conservative) ซึ่งเป็นเหตุทำให้ผู้อ่านที่มีอายุน้อยและอายุมากมีความแตกต่างในเรื่องแรงจูงใจ ดังนั้นการเลือกใช้สื่อมวลชนของคนที่มีอายุมากจะเน้นไปทางข่าวหนัก ๆ และคนอายุน้อยจะเลือกใช้เพื่อความบันเทิง

สรุปผลและข้อเสนอแนะ

จากการผลการศึกษานี้สามารถสรุปได้ว่า ผู้ที่เคยอ่านนิตยสารกุลสตรีมีรูปแบบการดำเนินชีวิตที่คล้ายคลึงกับผู้ที่ไม่เคยอ่านนิตยสารกุลสตรี จากการสำรวจพบว่าผู้อ่านทั้งสองกลุ่มส่วนใหญ่มีรูปแบบการดำเนินชีวิตแบบเน้นวัฒนธรรมซึ่งตรงกับจุดยืนของนิตยสารที่ตั้งไว้ แต่พบข้อแตกต่างระหว่างผู้อ่านสองกลุ่มคือ ผู้ที่ไม่เคยอ่านมีส่วนของรูปแบบการดำเนินชีวิตแบบเน้นบันเทิงมากกว่าผู้ที่เคยอ่าน เมื่อวิเคราะห์ผลลัพธ์ของรูปแบบการดำเนินชีวิตของผู้อ่านทั้งสองกลุ่ม พบว่า ผู้ที่มีรูปแบบการดำเนินชีวิตแบบเน้นวัฒนธรรม มีความพึงพอใจ/ความคาดหวังต่อรูปลักษณ์ภายนอกและเนื้อหาภายในของนิตยสารกุลสตรีมากที่สุด ในทางกลับกันผู้ที่มีรูปแบบการดำเนินชีวิตแบบเน้นครอบครัวมีความพึงพอใจ/ความคาดหวังค่อนข้างน้อย แสดงให้เห็นว่ากลุ่มผู้อ่านที่มีรูปแบบการดำเนินชีวิตแบบเน้นครอบครัวหรือกลุ่มแม่บ้านในปัจจุบันมีไลฟ์สไตล์ที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม โดยมีความสนใจในความบันเทิงและความสวยงามมากขึ้น ซึ่งคอลัมน์ที่เป็นจุดขายในอดีตของนิตยสารกุลสตรีอย่างคอลัมน์นวนิยายอาจสร้างความบันเทิงไม่มากพอที่จะครองใจกลุ่มผู้อ่านสมัยใหม่ได้ และในด้านการประกอบภายนอกแม้ว่าจะมีการปรับเปลี่ยนให้ดูทันสมัยขึ้นแล้ว แต่ในเรื่องของขนาดนิตยสารที่ใหญ่ขึ้นและบางลงอาจเป็นปัญหาที่นิตยสารกุลสตรีต้องย้อนกลับมาแก้ไขหรืออาจกลับไปใช้ขนาดเดิมที่เล็กและหนา นอกจากนี้ยังพบอีกว่าผู้ที่ไม่เคยอ่านนิตยสารกุลสตรีที่มีรูปแบบการดำเนินชีวิตแบบเน้นวัฒนธรรม และรูปแบบการดำเนินชีวิตแบบเน้นสังคม มีความคาดหวังต่อรูปลักษณ์และเนื้อหาของนิตยสารผู้หญิงที่สอดคล้องกับเนื้อหาและรูปลักษณ์ที่นิตยสารกุลสตรีกำลังนำเสนออยู่ในปัจจุบัน

ทั้งนี้ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะว่า นิตยสารกุลสตรียังคงสามารถเน้นจุดยืนในการเป็นนิตยสารหญิงไทยได้ แต่ต้องเพิ่มเนื้อหาด้านความบันเทิงหรือคอนเทนต์ที่เข้ากับเทรนด์สมัยใหม่ เช่น แต่เดิมในคอลัมน์แฟชั่นจะมีการนำเสนอเนื้อหาแฟชั่นผ้าไทย สอนทำอาหารชาววังในคอลัมน์อาหาร สอนเย็บผ้า บูโตะในคอลัมน์งานฝีมือ ซึ่งดูค่อนข้างน่าเบื่อและดูเป็นงานยากสำหรับกลุ่มผู้อ่านที่มีอายุน้อย ดังนั้นกุลสตรีอาจเพิ่มคอนเทนต์ที่ดึงดูดกลุ่มผู้อ่านกลุ่มนี้ เช่น แฟชั่นแต่งตัวสไตล์วินเทจ ย้อนเวลากับตู้เสื้อผ้าของแม่ ทำอาหารง่าย ๆ สไตล์เด็กหอ และ ประดิษฐ์เคสโทรศัพท์มือถือด้วยงบ 50 บาท เป็นต้น ทั้งนี้นิตยสารกุลสตรีต้องแบ่งสัดส่วนการนำเสนอเนื้อหาให้พอเหมาะ โดยไม่เอียงเอนไปข้างใดข้างหนึ่งมากเกินไป นอกจากนี้การเปิดโอกาสรับนักเขียนฟรีแลนซ์ที่อายุน้อยไฟแรงเข้ามาทำงานท่ามกลางนักเขียนเก่าแก่ที่อายุมากอาจช่วยให้องค์กรได้แรงบันดาลใจและเข้าใจผู้อ่านในยุคปัจจุบันมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

วิทยานิพนธ์

วิภาวี สดสี. (2552). *โครงการผลิตนิตยสารรายเดือนสำหรับสตรีประเภทแจกฟรี “Naree”*.

โครงการทางวัฒนธรรม ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, คณะศิลปศาสตร์.

สนติกัญจน์ กลิ่นสุวรรณ. (2556). *พฤติกรรม การเปิดรับ ความคาดหวัง และความพึงพอใจของผู้อ่าน*

นิตยสารสกุลไทย ในเขตกรุงเทพมหานคร. สารานิพนธ์ ปริญญาโทมหาบัณฑิต,

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน.

Book

Bo Reimer. (1995). *Youth and Modern Lifestyles*. London: Sage.

Brooks, William D. (1971). *Speech Communication*. Dubuque, Iowa: W.M.C. Brown Company Publishers, 1971.

Hawkins, Del. I. (1988). *Consumer behavior: Implications for marketing strategy*. Business Publications.

Article

Plummer, J. T. (1974, January). *The Concept and Application of Life Style Segmentation*. *Journal of Marketing* 38, 88-95.